

התפתחות מדורגת

1 יש שני אופנים של גדולת מדרגה. האופן האחד מצד המעשים והתלמוד, והאופן השני מצד הכשרון והתולדה, בשורש היצירה. מי שיסוד גדולת מדרגתו בא מצד התלמוד והמעשים, כשיורד ממדרגתו וצריך לעלות, צריך הוא לאחוז במדות קטנות ולשוב בהדרגה. אבל מי שיסוד גדולתו הוא מצד כשרונו בעיקר תולדתו מגדולת נשמתו, גם כשיורד ממעלתו, מצד מניעות פנימיות או חיצוניות, צריך הוא לשוב בגדולה וחפזון, בדליגה כעל כנפי נשרים, מבלי להתחשב עם הדרגות. ומכל-מקום מצטרפת לזה גם כן תשובה במדות של קטנות ודקדוקים פרטיים השייכים להן, אלא שהן אינן עיקר מלאכת תשובתו של מי ששרשו גדול ונשגב, אלא כערך של סניפים המצטרפין, כתבלין הממתקין ועוזרים ומסיעים ליסוד העיקרי - היא התשובה הרמה הגדולה. (אורות התשובה יד. יז')

2 בכל דרגה ובכל השגת עולם יש בה אוצר של קדושה, וכשאדם דולג ועף במהירות גדולה יותר ממדרגתו אז מתרוקן הוא מהתוכן הקדוש של הדרגות התחתונות, שהן הראויות לו, ולמדרגות העליונות אינו יכול להתדבק מפני שהן יותר מדי רוחניות בעדו. ע"כ הוא צריך לשוב בתשובה בשברון לב ובשמחה אל המדרגות שעזב, ומ"מ לא ישכח את הרושם של המדרגות העליונות, שכיון שעלה לא ירד, ואז יתהפך הכל לטובה: (אורות התשובה יד. יח')